

بررسی تنگناها و راهکارهای ایجاد فرصتهای شغلی در

تعاونیهای تحت پوشش وزارت تعاون

● محمد حسین رستمیان*

مهم از جمله تسهیلات، نتیجه گیری لازم براساس مدلها انجام خواهد شد و با بررسی قوانین و بخشنامههای اجرایی قانون بودجه، نقش آنها در جذب و اخذ تسهیلات بررسی خواهد شد.

مقدمه

جمعیت ایران با سرعت روبه افزایش است و جمعیت جوان بخش مهمی را در ترکیب ساختار جمعیتی به خود اختصاص داده است. این تعداد جمعیت، نیازهای مختلف اقتصادی و فرهنگی دارند که مهمترین آنها مسأله اشتغال است. از طرف دیگر با موج روبه رشد نیروهای آماده کار روبرو هستیم و از سوی دیگر نیز با کاهش تصدیگری دولت در پایان برنامه سوم توسعه مواجه ایم. از طرفی در بند دوم اصل ۴۳ قانون اساسی: «تامین شرایط و امکانات کار برای همه به منظور رسیدن به اشتغال کامل و قرار دادن وسایل کار در اختیار کسانی که قادر به کارند ولی وسایل کار ندارند در شکل تعاونی از راه وام بدون بهره یا هر راه مشروع دیگر و...» مورد تأیید قرار گرفته و در نتیجه تاسیس تعاونی برای ایجاد کار و اشتغال همواره مدنظر بوده است؛ با این حال به دلایل موجه و غیرموجه تاکنون

هدمندی از نتایج و عملکرد اثربخش اعطای تسهیلات مزبور بر ایجاد اشتغال و... در دسترس قرار ندارد. بخصوص آنکه طبق بررسیهای انجام شده، تصمیم گیری، پرداخت و تخصیص اعتبارات در عمل بسیار پیچیده و طولانی بوده و در مجموع باعث کند شدن رشد متغیرهای کلان اقتصادی از جمله اشتغال شده است.

در این مقاله براساس بررسی جامعه تعاونیهایی که طی سالهای ۷۹، ۸۰ و ۸۱ برنامه سوم توسعه متقاضی دریافت تسهیلات بوده‌اند و نیز اطلاعات موجود در دفتر آمار و اطلاعات و دفتر تسهیلات بانکی وزارت تعاون و بدست آوردن اطلاعات به هنگام از عملکرد آنها در ارتباط با دریافت اعتبارات و ایجاد اشتغال و... عملکرد آنها مورد ارزیابی قرار می‌گیرد تا این نکته روشن شود که طرحهای تعاونی متقاضی تسهیلات به چه میزان توانسته‌اند اهداف خود را در ایجاد اشتغال جوابگو باشند و از طرف دیگر در مسیر دریافت اعتبارات مزبور با چه مسائل و مشکلاتی مواجه بوده‌اند. در ایسن مقاله همچنین از روشهای اقتصادسنجی و به کارگیری مدلهای خطی و غیرخطی به تفکیک سالهای موردنظر و تعیین و بررسی ضرایب و شاخصهای

چکیده

یکی از مباحث اصلی در اقتصاد هر کشوری بخصوص در کشورهای در حال توسعه و از جمله ایران که با موج جمعیت جوان روبرو می‌باشد، اشتغال است. ایجاد فرصتهای شغلی برای دستیابی به درآمد مشروع و جلوگیری از گسترش آسیبها و معضلات اجتماعی امری ضروری است در این رهگذر مسلم آن است که منابع و اعتبارات دولتی محدود، تکافوی تامین ایجاد رشد و اشتغال و شکوفاسازی بخشهای مختلف اقتصادی را نمی‌نماید. یکی از انواع کمک‌های مالی دولت به طرحهای تعاونی در کشور ما، اعطای تسهیلات به صورت وام در قالب تبصره‌های بودجه است که در مورد واحدهای تعاونی همه ساله صورت گرفته است. مجریان طرحهای تعاونی در قالب یک سیستم بوروکراتیک اداری با مراجعه به دستگاههای اجرایی ذیربط و از طریق بانک‌های عامل تسهیلات مزبور را دریافت نموده و در جهت تحقق اهداف خود مورد استفاده قرار می‌دهند. در این میان گفتمانی است که در سالهای گذشته میلیاردها ریال وام و اعتبار در اختیار طرحهای تعاونی قرار گرفته است، با این حال هنوز اطلاعات جامع، دقیق و

استفاده طرحهای تعاونی از وام بدون بهره و کم بهره امکان‌پذیر نشده است و فقط دولت توانسته است از طریق تبصره‌های بودجه، سالانه مقادیر محدودی وام و اعتبار در اختیار واحدهای اقتصادی از جمله طرحهای تعاونی قرار دهد. گرچه تاکنون وام و تسهیلات اعطایی دولت بدون بهره و کم‌بهره نبوده، بلکه مشکلات انبوه دیگری در زمینه‌های مکانیسم اداری، مالی، تشکیلاتی و قانونی آنها وجود دارد که در مجموع هم کارایی و ثمربخشی وام‌های مزبور را به حداقل می‌رساند و هم اینکه دولت، بانکها و سازمانهای ذیربط و مخصوصاً وام‌گیرندگان یعنی تعاونیها از عملکرد تبصره‌ها رضایت قابل قبولی ندارند.

اهمیت و ضرورت مسأله

در چارچوب هدفهای کلی رشد اقتصادی کشور ضرورت تعیین خط‌مشی‌ها، سیاستها و برنامه‌ریزی‌های اشتغال با در نظر گرفتن رشد فزاینده جمعیت امری اجتناب‌ناپذیر است. افزایش تعداد شاغلان و امکان گسترش فعالیتهای تولیدی و زیربنایی با میزان سرمایه‌گذاری و روند توسعه اقتصادی رابطه مستقیم دارد و افزایش درآمد سرانه و تولید ناخالص ملی بدون توجه به سیاستهای اشتغال و استفاده حداکثر و کارآمد از نیروی انسانی امری غیرممکن است. بنابراین باید رشد اقتصادی با سیاستهای اشتغال همراه شوند.

در برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور، تأمین اشتغال برای افراد بیکار و از بین بردن دغدغه بیکاری یکی از برنامه‌ها و اهداف مهم و حساس سازمانها و دستگاههای اجرایی در این زمینه بود و وزارت تعاون برای موضوع مهم ایجاد اشتغال در برنامه سوم توسعه، برنامه‌ها و فعالیتهای مختلفی پیش‌بینی نمود که در قانون برنامه سوم بخش تعاون ارائه شد. از این رو ضرورت دارد برای کاهش نرخ بیکاری، مسأله سازماندهی اقتصادی کشور با محدودیت ایجاد اشتغال به طور جدی مورد پیگیری

قرار گیرد.

تعریف مسأله

بخش تعاون به عنوان یکی از بخش‌های اقتصادی کشور در جذب سرمایه‌گذاری مولد و اشتغالزای تابع سیاستهای جاری کشور است. این بخش در صورت رفع موانع و محدودیتهای در زمینه تولید و اشتغال و ارتقای ضریب امنیت سرمایه‌گذاری داخلی و در صورت اجرای طرحهای حمایتی و ایجاد تسهیلات مالی و اعطای وام‌های کم‌بهره، با ضمانت دولت و نیز بازنگری و تجدیدنظر در قوانین و مقررات و آیین‌نامه‌های اجرایی و جلب سرمایه‌گذاران با اعمال سیاستهای مالی و پولی هماهنگ و تنظیم قوانین کار می‌تواند به عنوان محور توسعه اقتصادی در جلب سرمایه‌گذاری و همچنین ایجاد اشتغال مولد نقش سازنده‌ای به عنوان یک بازوی قوی اقتصادی - اجتماعی در خدمت دولت و جامعه قرار گیرد. بنابراین با عنایت به محدودیت منابع موجود بخش دولتی و عدم تکافوی استفاده از آنها برای تأمین منابع لازم جهت سرمایه‌گذاری که رشد تولید و ایجاد فرصتهای شغلی مناسب و بهره‌برداری اقتصادی از ظرفیتهای بالفعل و بالقوه، فراهم آوردن زمینه‌های مناسب اقتصادی - اجتماعی جهت جذب منابع مالی در بخش تعاونی ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است. با توجه به این مسائل، تغییر مکانیزم پرداخت تسهیلات تبصره‌های تکلیفی، مناسب با وضعیت مجریان طرحها، تغییر دیدگاه و طرز تلقی موسسات وام‌دهنده تأکید بر پایداری و دوام پروژه‌ها به جای وثیقه به هنگام بررسی توجیه اقتصادی، فنی و مالی طرحها، تسریع در بهره‌برداری از طرحهای تعاونی، افزایش روحیه خلاقیت و نوآوری، سرعت در اجرای تصمیمات که در نهایت امنیت شغلی را فراهم خواهد ساخت ضروری به نظر می‌رسد.

سوال تحقیق

چه موانعی بر سر راه استفاده از

تسهیلات اعتباری تعاونیها وجود دارد؟

فرضیات تحقیق

با توجه به نقش تسهیلات اعطایی در اشتغالزایی و همچنین موانع و مشکلات قانونی که موجب می‌گردد طرحهای تعاونی متقاضی تسهیلات با مشکلاتی درخصوص جذب تسهیلات و ایجاد اشتغال مواجه شوند، فرضیات ذیل بررسی و آزمون خواهد شد:

- ۱- دشوار بودن استفاده از تسهیلات اعتباری مانع توسعه تعاونیها و عدم تحقق فرصتهای شغلی شده است.
- ۲- شفاف نبودن قوانین و مقررات مانع ادامه فعالیت تعاونیها و عدم افزایش قابل توجه در اشتغال شده است.

اهداف تحقیق

هدف اصلی تحقیق: «بررسی تنگناها و راهکارهای مناسب جهت ایجاد فرصتهای شغلی در تعاونیهای تحت پوشش وزارت تعاون طی سالهای ۱۳۷۹، ۱۳۸۰ و ۱۳۸۱ برنامه سوم توسعه می‌باشد.»

با عنایت به حضور فعال بخش تعاون در برنامه پنج ساله اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و اهداف پیش‌بینی شده در قانون برنامه مذکور و وظایف و تکالیفی که به موجب قانون برعهده این بخش گذاشته شده است و همچنین عواملی که می‌توانند در نیل به این اهداف مؤثر واقع شوند و راهکارهای عملی که نتایج مثبتی را در بردارند به مشکلات و موانعی که مانع تحقق اهداف این بخش می‌شود اشاره، و اهداف ذیل بررسی می‌گردد:

- ۱- بررسی اشتغال موجود در تعاونیهای تحت پوشش وزارت تعاون
- ۲- بررسی اثر میزان تسهیلات پرداختی به طرحهای تعاونی در اشتغالزایی
- ۳- بررسی مشکلات قوانین و مقررات مربوط به استفاده از تسهیلات
- ۴- ارائه راهکارهای عملی در جهت توسعه طرحهای تعاونی ایجادکننده اشتغال

روش تحقیق

با استفاده از مدل اقتصادسنجی و نرم‌افزاری Eviews به تفکیک سالها و تعیین و بررسی ضرایب و شاخصهای مهم از جمله تسهیلات، نتیجه‌گیریهای لازم براساس مدل‌های خطی و غیرخطی برای سالهای ۱۳۷۹، ۱۳۸۰ و ۱۳۸۱ برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی انجام خواهد شد. در این مدل متغیر وابسته (اشتغالزایی = Y) و متغیرهای مستقل (تسهیلات یا اعتبارات اعطایی = X و تعداد طرحهای تعاونی که موفق به عقد قرارداد با بانکهای عامل شده‌اند = N) می‌باشد.

مدل خطی موردنظر:

$$Y = C_1 + C_2 X + C_3 N$$

است که در آن Y اشتغالزایی ایجاد شده، C_1 عرض از مبدا، C_2 و C_3 ضرایب، X تسهیلات یا اعتبارات اعطایی و N تعداد طرحهایی که موفق به عقد قرارداد شده‌اند، می‌باشد. این مدل در سالهای ۷۹، ۸۰ و ۸۱ به تفکیک به روش OLS تخمین زده می‌شود و ضرایب و اثرات آن تفسیر و بررسی می‌گردد.

مدل غیرخطی موردنظر نیز:

$$\ln Y = C_1 + C_2 \ln X + C_3 \ln N$$

است که این مدل هم برای سالهای ۷۹، ۸۰ و ۸۱ به تفکیک به روش OLS تخمین زده می‌شود و ضرایب و اثرات آن تفسیر و بررسی می‌گردد.

با استفاده از مدل‌های تخمین زده شده خطی و غیرخطی که شرح آن رفت، فرضیات موردنظر آزمون و نتیجه‌گیریهای لازم انجام خواهد شد.

در ادامه با بررسی قوانین و مقررات و بخشنامه‌ها و آیین‌نامه‌های اجرایی قانون بودجه نقش آنها در اخذ و جذب تسهیلات آزمون و بررسی خواهد شد.

جامعه آماری، شرکتهای تعاونی تحت پوشش وزارت تعاون و نمونه آماری آن گروه از طرحهای تعاونی‌اند که طی سنوات یاد شده متقاضی استفاده از تسهیلات بوده‌اند.

مشکلات اجرایی طرح

برای انجام پژوهش مشکلات عدیده‌ای

وجود داشته است. مهمترین و اصلی‌ترین مشکل، تهیه آمار و اطلاعات موردنیاز می‌باشد. این آمار و اطلاعات اولاً، به سختی به دست می‌آید و ثانیاً، در تهیه آمار و اطلاعات بعضی از متغیرهای موثر موردنیاز را نمی‌توان تهیه نمود که محقق مجبور به برآورد با استفاده از داده‌های بدست آمده می‌گردد که می‌تواند بر روی نتایج بدست آمده تاثیرگذار باشد. ثالثاً: کمبود امکانات و تجهیزات و منابع مالی موردنظر اجرای طرح را طولانی و با مشکل مواجه می‌نماید.

پیشینه تحقیق

در این بخش از تحقیق مهمترین دستاوردها، مطالعات و بررسی‌های انجام شده به شرح زیر می‌باشد:

الف- دفتر امور اقتصادی و تسهیلات بانکی وزارت تعاون، (۱۳۸۰)، در گزارش خود با عنوان عملکرد توزیع و جذب اعتبارات بخش تعاون در سال ۱۳۷۹ مسائل و مشکلات جذب اعتبارات را چنین عنوان می‌نماید: ۱- اخذ وثیقه ملی جهت اخذ تسهیلات بانکی و عدم امکان آن از سوی مجریان طرح ۲- ارائه ضامن معتبر به انضمام چک پشت‌نویسی شده از سوی مجریان ۳- عدم هماهنگی بانکهای عامل و ایجاد مشکلات متعدد هنگام عقد قرارداد. ۴- عدم تخصیص به موقع تسهیلات از جانب بانکها و نهایتاً طولانی شدن زمان اجرای پروژه‌ها که این امر سبب عدم توجیه‌پذیری طرحها با توجه به تورم موجود می‌گردد. ۵- عدم توان کافی جهت تامین سهم آورده اعضا

ب- دفتر تحقیقات و پژوهش وزارت تعاون، (۱۳۸۰)، در طرح تحقیقاتی خود با عنوان بررسی نتایج و عملکرد تبصره‌های ۳ و ۴ و ۵۰ قانون بودجه طی سالهای ۱۳۷۷-۱۳۷۱ بیان می‌دارد که:

متغیر بودن مفاد آیین‌نامه‌های اجرایی و وجود قوانین و مقررات متعدد و همچنین تعدد بانکهای وام‌دهنده و اعمال روشهای متفاوت در بررسی و اعطای تسهیلات از عوامل اصلی عدم حصول به توفیق کامل طرحهای تعاونی در کشور است.

ج - شایق، اسماعیل، ۱۳۸۰، در گزارشی تحت عنوان بررسی عملکرد تبصره‌های ۳ و ۴ و ۵۰ قانون بودجه در سالهای ۷۷-۱۳۷۱ اداره کل تعاون استان اصفهان به این نتایج رسیده است که: توزیع اعتبارات تبصره‌ها در شهرهای مختلف استان از نسبت معینی برخوردار نیست. از عوامل اصلی این امر تراکم نسبی جمعیت، نزدیکی به قطبهای صنعتی، وجود مراکز آموزش عالی و وجود امکانات جغرافیایی است.

د - برادران شرکاء - حمیدرضا، چراغی - داود، در مقاله‌ای تحت عنوان «بررسی اثر تسهیلات تکلیفی سرمایه‌گذاری در قالب تبصره‌های سرمایه‌گذاری قوانین بودجه سنواتی بر سرمایه‌گذاری و رشد اقتصادی طی سالهای ۷۵-۱۳۵۹» براساس روش حداقل مربعات سه مرحله‌ای (3SLS) نشان می‌دهند که مقدار وام دریافتی کمتر از میزان موردنیاز جهت تکمیل و راه‌اندازی طرحهای تولیدی بوده است. آنان در جهت به بهره‌برداری رساندن طرح مجبورند که بخشی از سرمایه موردنیاز را از محل دیگری تامین نمایند. پس اعطای تسهیلات ایجاد انگیزه برای سوق دادن پساندازها به سمت فعالیتهای تولیدی می‌نماید.

ه - خداپرست، مهدی، (۱۳۷۴)، در مقاله‌ای با عنوان «مقدمه‌ای بر طرح پتانسیل‌یابی امکانات اشتغال بانوان در قالب شرکتهای تعاونی» بیان می‌دارد که: برای ایجاد فرصتهای شغلی بایستی زمینه فرهنگی - اجتماعی لازم برای پذیرش اجتماعی طرح فراهم گردد و در این راستا تشکیل تعاونی‌های خانوادگی بیشتر از تعاونیهای دیگر امکان‌پذیر خواهد بود.

و - اس. جی. مدیمن، (۱۹۹۶)، در مقاله خود تحت عنوان «مشکلات، چالشها و اهداف متغیر تعاونیهای اعتباری» چنین اظهار می‌دارد که: هماهنگی بین اعتبارات و اطلاع‌رسانی تنها در صورتی امکان‌پذیر است که بین اعطای وام، اطلاع‌رسانی و استرداد وام یک نوع یکپارچگی و رابطه‌ای مستمر

جدول شماره (۱) - عملکرد تسهیلات اعطایی (اعم از تکلیفی و غیر تکلیفی) ادارات کل تعاون استانها در سال ۱۳۷۹ (ارقام به میلیون ریال)

ردیف	نام استان	تعداد		تعداد		سرمایه گذاری	تسهیلات	تسهیلات تصویبی توسط		درصد نسبت عقد قرارداد به تخصیصی
		طرحها	اعضا	شاغلین	کل طرحها			تخصیصی	کمیته	
								برنامه ریزی	عامل	بانکهای عامل
۱	آذربایجان شرقی	۴۷۵	۲۸۶۵۴	۶۸۲۴	۲۳۰۱۷۸	۱۳۰۴۶۱	۸۶۴۲۹	۱۳۰۴۶۱	۱۱۳۸۰۵	۸۷
۲	آذربایجان غربی	۳۱۹	۴۷۳۷	۴۰۳۱	۸۸۹۷۵	۵۱۷۹۲	۳۴۲۷۰	۵۱۷۹۲	۴۸۷۹۷	۹۴
۳	اردبیل	۱۶۶	۱۰۳۳۱	۱۵۹۲	۱۵۲۹۹۷	۸۹۱۸۵	۸۳۰۰۸	۸۹۱۸۵	۷۳۷۷۱	۸۵
۴	اصفهان	۱۶۱	۸۹۳۸	۱۲۳۴	۱۰۰۸۰۹	۴۹۲۰۶	۳۳۶۵۵	۴۹۲۰۶	۳۲۹۲۷	۷۸
۵	ایلام	۲۰۸	۳۳۹۵	۲۰۵۲	۱۱۴۸۸۳	۴۷۹۷۶	۳۹۳۵۰	۴۷۹۷۶	۴۲۸۴۱	۸۹
۶	بوشهر	۹۴	۳۰۵۵	۱۲۹۶	۷۵۱۶۳	۵۵۰۰۱	۴۸۵۱۲	۵۵۰۰۱	۴۸۳۷۹	۸۸
۷	تهران	۲۰۲	۶۷۴۳	۲۶۲۹	۴۸۷۷۰۰	۱۰۴۰۲۸	۸۱۴۵۸	۱۰۴۰۲۸	۸۵۷۶۰	۸۲
۸	چهارمحال و بختیاری	۱۱۴	۳۷۷۳	۱۴۳۴	۸۵۷۶۴	۵۷۵۳۰	۳۲۴۶۴	۵۷۵۳۰	۳۹۲۱۱	۶۸
۹	خراسان	۶۲۳	۹۷۲۷	۸۳۷۶	۲۴۰۲۳۰	۱۱۵۵۶۶	۱۱۶۵۳۶	۱۱۵۵۶۶	۹۳۶۲۷	۸۰
۱۰	خوزستان	۲۲۲	۲۴۱۹	۲۷۰۴	۱۴۹۵۸۱	۱۰۰۱۱۴	۷۳۲۹۲	۱۰۰۱۱۴	۸۴۹۱۶	۸۵
۱۱	زنجان	۸۷	۵۲۵۴	۹۳۶	۵۴۴۴۴	۲۶۳۵۰	۱۴۸۴۸	۲۶۳۵۰	۲۵۰۸۲	۹۵
۱۲	سمنان	۱۰۴	۲۴۴۸	۲۷۵۱	۷۴۰۸۹	۳۳۱۸۹	۳۴۱۶۷	۳۳۱۸۹	۲۵۹۰۴	۷۶
۱۳	سیستان و بلوچستان	۱۹۹	۲۳۰۸	۱۹۹۵	۸۵۴۳۵	۵۴۶۴۹	۳۱۶۱۸	۵۴۶۴۹	۴۸۵۶۹	۸۹
۱۴	فارس	۱۷۰	۷۷۳۴	۳۷۲۷	۲۳۶۶۹۵	۵۹۹۸۹	۵۹۹۸۹	۵۹۹۸۹	۴۵۴۸۴	۷۶
۱۵	قزوین	۱۲۰	۷۰۵۹	۴۴۸۳	۱۹۳۱۷۰	۷۵۳۰۶	۲۹۸۲۱	۷۵۳۰۶	۷۰۵۳۰	۹۳
۱۶	قم	۴۱	۵۷۷۳	۵۱۴	۳۶۲۸۴	۲۷۴۸۰	۱۷۹۳۲	۲۷۴۸۰	۱۹۸۲۶	۷۲
۱۷	کردستان	۱۳۲	۳۸۳۰	۲۲۴۷	۷۳۷۲۹	۴۲۳۱۶	۴۰۱۵۵	۴۲۳۱۶	۲۶۹۲۰	۶۴
۱۸	کرمان	۱۵۷	۱۷۳۴	۱۳۰۰	۱۱۰۸۴۹	۴۷۲۱۷	۳۹۸۳۵	۴۷۲۱۷	۴۳۴۳۷	۹۱
۱۹	کرمانشاه	۲۹۷	۶۳۹۲۷	۴۶۷۵	۱۷۴۵۵۳	۱۰۳۳۹۲	۹۱۷۴۶	۱۰۳۳۹۲	۱۰۱۱۴	۹۷
۲۰	کهگیلویه و بویراحمد	۱۸۵	۱۳۷۱	۱۹۱۵	۹۹۶۲	۴۷۹۱۴	۳۲۵۲۳	۴۷۹۱۴	۳۴۳۵۳	۷۲
۲۱	گلستان	۴۲۰	۴۱۴۱	۸۸۴	۸۶۶۱۹	۵۲۰۶۶	۳۲۴۴۴	۵۲۰۶۶	۳۱۳۸۰	۶۱
۲۲	گیلان	۲۷۰	۳۶۹۵	۲۲۲۲	۶۹۹۴۵	۷۰۲۶۵	۴۸۸۳۸	۷۰۲۶۵	۶۰۳۸۲	۸۵
۲۳	لرستان	۱۴۰	۱۶۹۳	۱۸۷۶	۹۷۱۶۳	۷۴۲۹۶	۴۵۵۲۶	۷۴۲۹۶	۵۱۶۶۳	۶۹
۲۴	مازندران	۵۹۶	۸۵۰۸	۱۹۹۹	۱۴۸۱۷۴	۸۹۶۸۱	۲۰۵۹۲	۸۹۶۸۱	۸۸۱۴۷	۹۹
۲۵	مرکزی	۹۰	۱۴۸۸	۱۶۱۵	۹۳۸۱۴	۵۳۶۷۸	۴۹۵۶۸	۵۳۶۷۸	۳۶۹۷۸	۶۹
۲۶	هرمزگان	۱۶۲	۴۷۴۰	۱۶۱۸	۹۶۴۵۳	۸۰۲۷۸	۷۴۳۰	۸۰۲۷۸	۷۴۱۴۸	۹۲
۲۷	همدان	۸۲	۱۵۷۵	۹۹۴	۶۸۲۶۵	۳۹۵۹۶	۳۳۱۸۴	۳۹۵۹۶	۲۴۸۹۹	۶۳
۲۸	یزد	۹۶	۱۵۹۷	۷۷۰	۸۴۲۶۵	۴۴۸۱۵	۴۲۶۳۵	۴۴۸۱۵	۴۰۸۳۷	۹۱
۸۳	جمع کل	۵۹۳۲	۲۱۰۶۴۷	۶۹۶۰۳	۳۶۱۲۶۳۳	۱۸۲۴۰۴۲	۱۳۶۸۷۳۷	۱۳۶۸۷۳۷	۱۵۱۹۰۲۹	۸۳

وجود داشته باشد.

ز - جان. ولس، ۱۹۹۷، در مقاله خود تحت عنوان «افزایش سرمایه برای توسعه فعالیت» بیان می‌دارد که: افزایش سرمایه از طریق وام گرفتن نکته‌ای است که باید بسیار با احتیاط به این کار اقدام شود. وام باید حتی‌الامکان بلندمدت باشد تا بتوان ساده‌تر اقساط آن را پرداخت کرد. وام از سازمانها اخذ شود نه از اشخاص زیرا تجربه نشان می‌دهد که ارتباطات اشخاص

حقوقی کم در دستر از ارتباطات حقیقی است.

بررسی توزیع و جذب اعتبارات بخش تعاون طی سالهای ۷۹، ۸۰ و ۸۱: در این بخش روند توزیع اعتبارات از محل تبصره‌های قانون بودجه طی سالهای ۱۳۷۹، ۱۳۸۰ و ۱۳۸۱ و اشتغالزایی ایجاد شده بررسی خواهد شد. تعداد کل طرحهایی که در سال ۱۳۷۹ مشمول تخصیص و جذب تبصره‌های

مختلف گردیده‌اند برابر ۵۹۳۲ فقره می‌باشد. میانگین کل تسهیلات مورد عقد قرارداد با بانکهای عامل طی سال یاد شده به مبلغ تخصیصی آن در سراسر کشور ۸۳٪ می‌باشد و در این راستا استان مازندران با نسبت عقد قرارداد به تسهیلات تخصیصی به میزان ۹۹٪ مقام اول و استان گلستان با نسبت عقد قرارداد به تسهیلات تخصیصی به میزان ۶۱٪ مقام آخر را داشته‌اند.

از نظر تعداد طرحهای متقاضی، استان خراسان با ۶۲۳ طرح مقام اول و استان قم با ۴۱ طرح مقام آخر را داشته‌اند. از نظر اشتغال ایجاد شده در بین ۲۸ استان کشور، استان خراسان با ۶۷۰۱ نفر اشتغالزایی مقام اول و استان قم با تعداد ۳۷۰ نفر اشتغالزایی مقام آخر را داشته‌اند. از نظر سرمایه‌گذاری به ازاء هر فرصت شغلی: استان تهران با مبلغ ۱۸۵ میلیون ریال مقام اول و استان آذربایجان غربی با مبلغ ۲۲/۰۷ میلیون ریال مقام آخر را به خود اختصاص داده‌اند. متوسط سرمایه‌گذاری کل انجام شده به ازای هر فرصت شغلی در کل

کشور ۵۱/۴۷ میلیون ریال و متوسط تسهیلات عقد قرارداد شده به ازاء هر فرصت شغلی در کل کشور ۲۶/۰۸ میلیون ریال است.

براساس جدول شماره (۲) تعداد کل طرحهایی که در سال ۱۳۸۰ مشمول تخصیص و جذب تبصره‌های مختلف گردیده‌اند ۱۱۶۶۰ طرح می‌باشد. میانگین کل تسهیلات مورد عقد قرارداد با بانکهای عامل به مبلغ تخصیصی آن در سراسر کشور ۵۸٪ می‌باشد و در این راستا استان خوزستان با نسبت عقد قرارداد به تسهیلات تخصیصی به میزان ۱۲۵٪ مقام اول و استان کردستان با نسبت عقد

قرارداد به تسهیلات تخصیصی به میزان ۹٪ مقام آخر را داشته‌اند. از نظر تعداد طرحهای متقاضی استان گلستان با ۱۲۶۱ طرح مقام اول و استان بوشهر با ۹۵ طرح مقام آخر را به خود اختصاص داده‌اند. از نظر اشتغال ایجاد شده در ۲۸ استان کشور، استان تهران با ۷۴۴۳ نفر اشتغالزایی مقام اول و استان قم با ۳۴۳ نفر اشتغالزایی مقام آخر را داشته‌اند. از نظر سرمایه‌گذاری به ازاء هر فرصت شغلی ایجاد شده، استان قم با ۱۰۶/۵ میلیون ریال به ازاء هر فرصت شغلی مقام اول و استان سمنان با ۱۹/۷ میلیون ریال به ازاء هر فرصت شغلی ایجاد شده مقام

جدول شماره (۲) - عملکرد توزیع اعتبارات تخصیصی از محل تبصره‌های قانون بودجه سال ۱۳۸۰ ادارات کل تعاون سراسر کشور

(ارقام به میلیون ریال)

ردیف	نام استان	تعداد طرحها		تعداد		سرمایه‌گذاری کل طرحها	تسهیلات تخصیصی	تسهیلات تصویبی توسط		مبلغ عقد قرارداد با بانکهای عامل	درصد نسبت عقد قرارداد به تخصیصی
		اعضا	شاغلین	کمته	بانکهای عامل						
								قرارداد با	قرارداد با		
۱	آذربایجان شرقی	۳۷۷	۶۶۰۸۰	۶۲۳۴	۵۷۸۶۰۱	۱۶۶۷۶۷	۲۱۹۳۶۶	۱۶۹۰۹۶	۲۹۳۵۷	۱۷	
۲	آذربایجان غربی	۲۱۴	۱۶۴۸۰	۷۶۲۲	۲۳۵۶۱۷	۹۶۶۰۲	۶۴۱۰۹	۵۸۳۱۵	۴۴۱۲۷	۴۶	
۳	اردبیل	۲۰۰	۴۷۲۳	۲۵۷۲	۲۱۲۵۲۹	۱۴۵۸۴۸	۷۵۱۳۸	۷۵۴۸۳	۳۵۹۳۵	۲۵	
۴	اصفهان	۴۶۲	۳۶۰۱۳	۴۳۶۵	۳۳۱۸۱۰	۱۱۳۲۰۱	۱۳۶۲۵۲	۳۸۱۳۹۴	۱۵۵۴۴۸	۸۷	
۵	ایلام	۳۰۳	۳۴۵۸	۴۲۶۰	۹۱۸۸۷	۷۴۳۷۹	۵۹۹۵۳	۶۳۹۸۶	۲۳۳۴۵	۳۱	
۶	بوشهر	۹۵	۱۳۱۵	۱۵۳۰	۵۲۵۶۹	۵۱۴۳۷	۲۷۷۱۰	۲۴۸۲۰	۲۲۰۳۰	۴۳	
۷	تهران	۷۵۴	۱۱۱۲۴	۱۲۸۴۳	۶۸۲۷۰۲	۴۴۴۲۹۳	۴۴۸۴۵۰	۳۰۵۶۵۷	۲۶۱۷۲۱	۵۸	
۸	چهارمحال و بختیاری	۲۶۳	۶۳۰۰	۲۶۲۱	۱۰۷۲۴۸	۹۲۵۳۲	۷۱۴۰۰	۳۴۷۹۲	۲۱۰۹۲	۲۳	
۹	خراسان	۸۵۹	۹۶۰۳	۷۴۶۹	۲۷۳۰۲۴	۱۲۹۷۷۵	۱۵۷۶۸۹	۱۱۶۷۲۲	۷۸۲۸۲	۶۰	
۱۰	خوزستان	۳۰۰	۶۷۸۱	۴۳۰۲	۱۷۹۹۲۰	۶۴۴۴۵	۴۳۲۰۸	۱۱۹۳۱۸	۸۱۰۰۷	۱۲۵	
۱۱	زنجان	۱۵۸	۴۶۴۵	۱۲۰۱	۸۶۸۸۷	۶۲۷۷۹	۷۱۰۵۶	۷۱۰۶۵	۲۲۶۶۲	۳۶	
۱۲	سمنان	۳۹۲	۷۶۳۹	۴۷۰۹	۹۲۹۳۴	۶۱۳۸۹	۴۶۸۵۵	۷۷۹۳۸	۶۸۵۴۲	۱۱۱	
۱۳	سیستان و بلوچستان	۲۶۲	۲۴۸۴	۲۱۱۱	۱۵۶۸۶۱	۱۰۹۰۲۰	۵۸۳۱۴	۶۸۶۲۲	۵۷۵۱۳	۵۲	
۱۴	فارس	۱۹۹	۴۹۴۲	۳۶۱۵	۱۶۰۷۲۲	۱۰۸۴۴۷	۱۰۸۶۷۱	۹۳۲۸۱	۵۹۱۰۷	۵۴	
۱۵	قزوین	۲۲۶	۴۷۰۷	۳۷۲۱	۱۷۳۱۰۱	۵۴۳۷۰	۵۱۷۳۵	۷۷۴۴۷	۶۲۸۲۹	۱۱۵	
۱۶	قم	۱۱۵	۷۵۶	۱۱۸۳	۱۲۵۹۰۲	۵۱۳۸۲	۴۸۱۴۱	۴۸۱۴۱	۱۴۹۷۶	۲۹	
۱۷	کردستان	۲۴۱	۵۳۳۱	۲۳۵۶	۹۲۶۸۲	۶۰۵۷۶	۵۵۸۵۳	۴۴۳۰۲	۵۳۳۵	۹	
۱۸	کرمان	۴۳۹	۴۵۷۶	۳۷۰۰	۳۰۷۸۶۲	۹۰۰۶۰	۵۳۰۳۴	۹۵۱۴۹	۸۱۹۴۰	۹۰	
۱۹	کرمانشاه	۹۲۴	۱۲۹۰۷	۴۶۸۵	۲۳۰۸۶۵	۱۷۴۹۷۶	۱۵۰۱۴۹	۱۷۴۴۵۹	۱۶۶۲۸۴	۹۵	
۲۰	کهگیلویه و بویراحمد	۲۸۰	۱۷۴۹	۱۸۴۱	۶۲۱۲۹	۴۸۲۸۷	۴۹۴۸۶	۴۰۸۲۷	۲۴۵۶۷	۵۱	
۲۱	گلستان	۱۲۶۱	۱۰۰۲۵	۴۱۴۶	۱۱۷۷۶۴	۱۰۶۸۴۶	۴۳۲۲۵	۵۶۳۴۲	۲۲۵۱۲	۲۱	
۲۲	گیلان	۵۰۱	۵۴۱۰	۳۳۳۱	۲۱۹۷۴۲	۱۴۴۳۹۶	۱۳۱۵۳۸	۷۲۸۱۲	۵۱۷۸۹	۳۶	
۲۳	لرستان	۶۳۳	۱۱۵۶۱	۴۰۴۶	۲۳۹۶۵	۱۳۹۸۲۱	۱۲۵۴۸۲	۱۲۰۷۶۹	۲۹۲۲۰	۲۱	
۲۴	مازندران	۶۹۱	۴۶۳۶	۱۶۸۷	۱۶۹۷۰۳	۹۳۶۱۰	۷۸۹۴۷	۱۷۸۹۶۱	۱۰۸۶۹۱	۱۱۶	
۲۵	مرکزی	۴۱۱	۸۹۱۹	۳۰۸۲	۹۵۹۸	۷۴۷۴۵	۵۵۹۳۰	۶۰۰۸۳	۳۴۴۱۱	۴۶	
۲۶	هرمزگان	۲۲۵	۳۲۷۷	۲۵۷۶	۲۴۷۲۸۹	۹۲۰۲۱	۹۸۵۴۵	۸۹۲۰۷	۲۴۹۵۷	۲۷	
۲۷	همدان	۵۷۷	۲۲۹۳	۱۲۵۰	۸۵۲۴۸	۵۷۹۸۹	۵۹۵۴۸	۵۱۰۲۰	۳۴۹۳۵	۶۰	
۲۸	یزد	۲۸۴	۱۲۷۰۶	۲۷۶۱	۱۳۰۵۶۶	۱۱۵۸۳۷	۹۷۲۸۳	۱۰۹۹۰۵	۲۰۱۲۹	۱۷	
	جمع کل	۱۱۶۶۰	۳۴۳۲۰۰	۱۰۴۳۲۰	۵۴۶۰۳۴۰	۲۸۰۸۰۶۴	۲۵۱۲۵۷۱	۲۶۴۸۰۰۰	۱۶۴۲۶۱۳	۵۸	

جدول شماره (۳) - خلاصه عملکرد تسهیلات بانکی وزارت تعاون در سال ۱۳۸۱ بر حسب استانهای کشور (ارقام به میلیون ریال) تعاون
سراسر کشور (ارقام به میلیون ریال)

ردیف	نام استان	مصوب نهایی				عقد قرارداد شده		
		تعداد	سرمایه گذاری کل	تسهیلات	اشتغال	تعداد	سرمایه گذاری کل	تسهیلات
۱	آذربایجان شرقی	۱۳۱۴	۲۸۴۱۲۱	۲۰۹۴۵۴	۶۳۱۹	۲۷۵۸۸۰	۱۴۲۷۶۸	
۲	آذربایجان غربی	۱۰۵۷	۳۰۴۳۱۸	۱۳۰۵۰۰	۴۲۷۵	۲۰۰۴۰۳	۷۶۱۰۸	
۳	اردبیل	۲۲۶	۲۵۰۰۸۱	۱۶۳۷۵۳	۲۷۷۲	۱۲۳۷۷۰	۸۴۸۵۱	
۴	اصفهان	۵۳۴	۴۴۵۵۵۷	۲۸۶۲۹۸	۵۴۵۹	۳۴۰۴۹۳	۲۳۷۸۷۰	
۵	ایلام	۳۷۴	۱۷۸۹۹۹	۱۴۰۲۶۶	۴۱۷۶	۱۲۴۷۷۲	۹۳۵۱۷	
۶	بوشهر	۱۳۰۰	۱۹۲۰۳۴	۱۲۰۳۴۷	۲۷۷۲	۸۱۶۰۵	۶۴۰۳۸	
۷	تهران	۱۷۹۷	۱۳۳۸۶۵۵	۳۳۹۲۱۰	۸۳۵۳	۵۰۷۵۲۲	۲۴۸۱۵۴	
۸	چهارمحال و بختیاری	۳۲۳	۱۴۶۵۲۷	۶۱۱۸۶	۱۲۱۳	۱۱۹۴۳۰	۴۲۳۱۱	
۹	خراسان	۸۲۹	۲۶۳۷۴۸	۱۳۵۳۰۷	۴۰۴۳	۹۲۶۲۳	۴۳۳۵۲	
۱۰	خوزستان	۴۷۰	۴۵۳۰۳۹	۲۷۸۳۵۵	۸۳۲۳	۲۹۷۱۵۲	۱۷۸۷۵۱	
۱۱	زنجان	۱۸۴	۲۷۴۵۳۲	۱۸۷۶۷۷	۳۳۴۶	۵۹۸۸۵	۱۶۷۶۹۰	
۱۲	سمنان	۳۷۷	۱۴۵۳۶۴	۸۵۱۹۸	۲۵۷۱	۵۷۳۰۴	۳۴۸۴۳	
۱۳	سیستان و بلوچستان	۲۱۹	۱۱۱۵۶۲	۸۴۹۲۹	۹۷۰	۳۹۶۱۴	۳۷۴۷۳	
۱۴	فارس	۱۳۲۳	۵۲۱۷۹۴	۱۶۳۵۱۱	۴۶۰۶	۱۴۴۷۴۳	۱۰۸۶۳۲	
۱۵	فزوین	۹۳۳	۳۶۱۸۷۵	۱۷۲۵۲۵	۴۸۲۴	۲۰۹۳۶۶	۸۸۹۷۶	
۱۶	قم	۵۵۷	۲۰۲۲۴۸	۹۹۵۳۸	۲۴۴۷	۱۸۹۳۴۴	۹۱۰۴۱	
۱۷	کردستان	۲۳۲	۱۱۸۵۲۱	۸۶۶۰۴	۱۸۸۵	۸۵۷۵۲	۶۱۰۲۵	
۱۸	کرمان	۶۰۳	۴۵۲۸۸۶	۱۵۸۳۷۲	۴۷۹۹	۳۲۴۸۱۹	۹۲۴۷۵	
۱۹	گرمانشاه	۹۴۰	۱۹۵۵۷۹	۱۳۸۶۹۸	۴۱۱۸	۱۷۴۳۵۶	۱۱۹۰۶۳	
۲۰	کهگیلویه و بویراحمد	۱۰۰۸	۱۱۴۴۸۷	۸۹۱۷۴	۲۲۰۳	۸۹۰۰۱	۶۷۳۸۹	
۲۱	گلستان	۱۹۵۰	۱۵۸۳۱۶	۱۲۰۲۳۹	۲۹۱۶	۱۳۷۷۳۰	۹۴۳۲۱	
۲۲	گیلان	۵۶۰	۵۹۷۹۰۱	۱۲۹۵۶۱	۲۳۱۳	۱۵۹۰۱۲	۹۰۰۲۱	
۲۳	لرستان	۹۵۶	۲۸۴۶۱۶	۱۹۵۴۹۴۶	۳۷۹۵	۱۲۵۵۸۰	۸۶۸۲۱	
۲۴	مازندران	۱۶۷۱	۵۲۹۸۶۹	۲۳۳۸۶۴	۵۰۹۱	۴۰۵۷۸۷	۱۸۴۴۶۸	
۲۵	مرکزی	۱۰۰۲	۳۶۹۸۰۶	۱۶۲۵۹۹	۵۴۳۵	۳۲۷۴۹۳	۱۴۰۲۲۹	
۲۶	هرمزگان	۴۲۳	۲۰۷۳۷۰	۱۳۱۴۴۱	۲۸۱۰	۷۵۰۵۵	۴۹۶۶۸	
۲۷	همدان	۸۵۰	۲۳۰۰۱۷	۱۳۲۰۴۴	۳۱۰۱	۱۶۲۰۶۴	۹۱۹۷۴	
۲۸	یزد	۵۵۷	۱۱۰۲۰۶	۷۹۳۰۲	۱۱۹۲	۳۷۰۳۸	۲۸۴۱۴	
	جمع کل	۲۲۴۶۸	۸۹۴۳۰۳۹	۴۳۱۵۸۶۸	۱۰۵۴۲۷	۵۲۳۷۱۹۵	۲۸۵۰۱۴۴	

اول و استان خوزستان با ۴۳/۴ میلیون ریال به ازاء هر فرصت شغلی ایجاد شده. مقام آخر را به خود اختصاص داده‌اند. متوسط سرمایه گذاری کل انجام شده به ازاء هر فرصت شغلی ایجاد شده در کل کشور ۷۴/۷ میلیون ریال و متوسط تسهیلات عقد قرارداد شده به ازاء هر فرصت شغلی در کل کشور ۴۰/۶۵ میلیون ریال است.

بررسی موردی آثار تسهیلات اعطایی بر اشتغالزایی در استان فارس
به منظور بررسی اثرات تسهیلات اعطایی از محل اعتبارات تسهیلات تکلیفی و غیر تکلیفی بر اشتغالزایی در تعاونیهای تحت پوشش ادارات تعاون

در این راستا استان قم با نسبت عقد قرارداد به مصوب نهایی ۹۱٪ مقام اول و استان خراسان با نسبت عقد قرارداد به مصوب نهایی ۳۲٪ مقام آخر را داشته‌اند. از نظر تعداد طرحهای عقد قرارداد شده، استان گلستان با ۱۸۴۹ طرح مقام اول و استان سیستان و بلوچستان با ۱۳۵ طرح مقام آخر را به خود اختصاص داده‌اند. بیشترین اشتغالزایی ایجاد شده در ۲۸ استان کشور، استان خوزستان با ۶۸۴۹ نفر مقام اول و استان سیستان و بلوچستان با ۵۲۲ نفر مقام آخر را داشته‌اند. از نظر سرمایه گذاری به ازاء هر فرصت شغلی ایجاد شده، استان فارس با مبلغ ۱۴۰ میلیون ریال به ازاء هر فرصت شغلی مقام

آخر را به خود اختصاص داده‌اند. متوسط سرمایه گذاری کل انجام شده به ازاء هر فرصت شغلی ایجاد شده در کل کشور ۵۱/۰۶ میلیون ریال و متوسط تسهیلات عقد قرارداد شده به ازاء هر فرصت شغلی در کل کشور ۲۶/۷ میلیون ریال بوده است.

بر اساس جدول شماره (۳)، تعداد کل طرحهایی که در سال ۱۳۸۱ برای آنها تسهیلات مصوب نهایی شده است ۲۲۴۶۸ طرح می‌باشد که ۱۹۶۰۲ طرح موفق به عقد قرارداد با بانک عامل شده‌اند. همچنین نسبت میانگین کل تسهیلات، مورد عقد قرارداد با بانکهای عامل آن در سراسر کشور ۶۶٪ می‌باشد و

راهکارها، نتیجه‌گیری و پیشنهادات

در این بخش به زمینه‌های بالقوه‌ای که برای ورود و توسعه بخش تعاون وجود دارد اشاره می‌گردد و نتیجه تحقیق انجام شده ارائه خواهد شد:

زمینه‌های بالقوه برای ایجاد اشتغال در بخش تعاون

- ۱- تشکیل واحدهای کوچک اقتصادی کاربر در زمینه تولید کالا و خدمات
- ۲- ایجاد تعاونیهای تامین نیاز تولیدکنندگان جهت ارائه خدمات تخصصی، مشاوره فنی، اقتصادی، بازاریابی و... ۳- تشکیل تعاونیهای علمی، مشاوره‌ای و تحقیقاتی در زمینه‌های اقتصادی، حسابداری و حسابرسی، حقوق و... ۴- راه‌اندازی تعاونیهای خدمات رایانه‌ای ۵- ایجاد مراکز بهداشتی - درمانی به منظور پاسخگویی به نیاز مردم خصوصاً در مناطق محروم و اشتغالزایی فارغ‌التحصیلان رشته‌های پزشکی و پرستاری ۶- ایجاد طرحهای تعاونی پرورش و صادرات گل و گیاه ۷- ایجاد و تشکیل تعاونیهای صنایع تبدیلی و بسته‌بندی ۸- تشکیل تعاونیهای توزیع سبزی و میوه ۹- ایجاد طرحهای تعاونی کاریابی ۱۰- تشکیل تعاونیهای خدمات پست و مخابرات ۱۱- ایجاد طرحهای تعاونی خدمات راهداری و توریستی ۱۲- تشکیل تعاونیهای خدمات بیمه‌ای ۱۳- تشکیل تعاونیهای زنان شامل (الف- تعاونیهای مشاوره بانوان ب- تعاونیهای خدمات بهداشتی بانوان ج- تعاونیهای خدمات خانگی زنان د- تعاونیهای خدمات فرهنگی و هنری و ورزشی بانوان و...)

نتیجه‌گیری

براساس بررسی‌های انجام شده و یافته‌های تحقیق، از کل اعتبارات تصویب شده در سال ۱۳۷۹ مبلغ ۱۸۲۴۰۴۲ میلیون ریال، ۸۳٪ آن یعنی ۱۵۱۹۰۲۹ میلیون ریال به عقد قرارداد منتهی شده است. این درصد در سال ۱۳۸۰ به ۵۸٪ رسیده است یعنی از کل اعتبارات تصویب

شده به مبلغ ۲۸۰۸۰۶۴ میلیون ریال که از این میزان ۱۶۴۲۶۱۳ میلیون ریال آن به عقد قرارداد منتهی شده است. همچنین از کل اعتبارات مصوب نهایی شده در سال ۱۳۸۱ مبلغ ۴۳۱۵۸۶۸ میلیون ریال، ۶۶٪ آن یعنی مبلغ ۲۸۵۰۱۴۴ میلیون ریال به عقد قرارداد انجامیده است.

بررسیهای انجام شده، عمده مسائل و مشکلات را که مانع جذب اعتبارات گردیده چنین منعکس می‌کند:

- ۱- پایبند نبودن تعدادی از دریافت‌کنندگان تسهیلات به تعهدات خود در بازپرداخت تسهیلات دریافتی که نتیجه آن سخت‌گیری بیشتر بانکهای عامل می‌باشد.
- ۲- ناهماهنگی بین دستگاههای اجرایی متولی طرحهای تعاونی و بانکهای عامل ۳- عدم توان کافی در تامین سهم آورده از سوی مجریان طرحها ۴- درخواست وثیقه ملکی از متقاضیان ۵- محدودیت زمانی و دیر ابلخ شدن اعتبارات به دستگاههای اجرایی ۶- عدم شفافیت در آیین‌نامه‌های اجرایی درخصوص اخذ وثیقه از متقاضیان ۷- ناآگاهی مجریان طرحهای تعاونی از قوانین و مقررات دریافت تسهیلات.

با تخمین مدل‌های خطی و غیرخطی به روش OLS و تجزیه و تحلیل پارامترها و کمیت‌های به دست آمده این نتیجه‌گیری حاصل شد که: ۱- رابطه بین تسهیلات و اشتغالزایی مثبت و مستقیم است و عواملی که باعث دشوار شدن استفاده از تسهیلات می‌گردند مانع توسعه تعاونیها و عدم تحقق فرصتهای شغلی شده‌اند. ۲- به علت عدم شفافیت در قوانین و مقررات مربوط به

استفاده از تسهیلات، ادامه فعالیت در تعاونیها با مشکل مواجه شده و موجب عدم افزایش قابل توجه در اشتغال شده است.

پیشنهادات

بخش تعاون با بسترسازی و هدایت اقشار بیکار می‌تواند گام مؤثری در جهت رفع مشکل بیکاری بردارد و با حمایت‌های مالی در قالب اعطای تسهیلات، اشتغالزایی را در جامعه افزایش دهد. بدین منظور موارد زیر پیشنهاد می‌گردد:

- ۱- توسعه و گسترش تعاونیها متناسب با تقاضاهای پیشنهادی در جامعه
- ۲- نیازسنجی دقیق و متناسب بازار کار
- ۳- ایجاد مراکز اطلاع‌رسانی و کاریابی در سراسر کشور
- ۴- توجه به تخصص‌گرایی و نظام شایسته‌سالاری و دوری از شعارها و وعده‌های تحقق نیافته
- ۵- برنامه‌ریزی صحیح جهت توجیه متقاضیان و آشنا نمودن آنها با روند کلی اعطای تسهیلات
- ۶- دقت بیشتر دستگاههای اجرایی در معرفی طرحها با توجه به اولویتها و توانایی‌های فردی و مالی متقاضی
- ۷- حذف قوانین و مقررات دست و پاگیر بانکی و تسریع در روند بررسی کارشناسی طرح توسعه کارشناسان بانک
- ۸- بازاریابی مناسب جهت

محصولات تولیدی شرکتها تا با رکود مواجه نگردند.

۹- کاهش در نرخ بهره تسهیلات اعطایی، تا طرحها توجیه بهتری داشته باشند.

۱۰- حذف موانع بوروکراسی در مکانیزم پرداخت تسهیلات

۱۱- تخصیص به موقع تسهیلات تا زمان اجرای پروژهها طولانی نگردد و طرحها توجیه پذیر باشند.

۱۲- هماهنگی بین دستگاههای اجرایی معرفی کننده طرحها و بانکهای عامل

۱۳- شفافیت در گردش کار و آگاهی دادن مدیران تعاونیها از قوانین و مقررات تسهیلات

۱۴- تعیین سهم اعتبارات استانی کشور براساس شاخص رشد و توسعه استانی طبق آخرین سال برنامه توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی سوم

۱۵- توجه به اولویت بندیها براساس سیاستهای دولت

۱۶- حتی الامکان مراکز متعدد تصمیم گیری تقلیل داده شود تا متقاضیان تسهیلات با آیین نامه ها و بخشنامه های متعدد مواجه نباشند.

۱۷- آیین نامه ها و بخشنامه های مربوط به تسهیلات به صورت سالانه تغییر داده نشود و یک نوع ثبات در مفاد آن وجود داشته باشد تا دستگاههای اجرایی و بانکها در تطبیق خود با آن دچار مشکل نگردند.

۱۸- حتی المقدور آیین نامه ها و بخشنامه های مربوط به تسهیلات در ابتدای سال به دستگاههای اجرایی ابلاغ گردد تا طرحها با محدودیت زمانی مواجه نشوند و همچنین دستگاههای اجرایی تصمیم گیری مناسبتری داشته باشند.

۱۹- تسهیلات حتی المقدور بلندمدت باشد تا بتوان اقساط آن را بازپرداخت نمود.

* رئیس اداره تعاون فنا

منابع فارسی

- ۱- دفتر اقتصاد کلان معاونت امور اقتصادی و هماهنگی سازمان مدیریت و برنامه ریزی، برنامه اقتصاد بدون اتکا به درآمدهای حاصل از نفت خام، پیوست شماره ۳، ۱۳۷۶

۲- سازمان مدیریت و برنامه ریزی، پیوست قانون برنامه اول توسعه اقتصادی - اجتماعی و فرهنگی (۱۳۶۸ تا ۱۳۷۲)، مرکز مدارک اقتصادی و اجتماعی، ۱۳۷۶

۳- معاونت امور فرهنگی، آموزش و پژوهش سازمان مدیریت و برنامه ریزی، عرضه و تقاضای نیروی انسانی متخصص در ایران، ۱۳۷۶

۴- مفتاح، سکنه ورزین ساز، رضا. «۱۶۸ راهار ملی برای اشتغال»، ماهنامه تعاون، شماره ۱۳۷، بهمن ۱۳۸۱

۵- نظری، محسن و گوهریان، فاطمه. «بررسی اثر متغیرهای سیاست پولی بر اشتغال به تفکیک بخشهای عمده اقتصادی در ایران» مجله تحقیقات اقتصادی، شماره ۶۰، بهار و تابستان ۱۳۸۱

۶- مدرس، محمدنقی، ارزیابی عوامل موثر در اشتغالی بخش تعاون، ماهنامه تعاون، شماره ۱۲۶، اسفند ۱۳۸۰

۷- وزارت تعاون، معاونت طرح و برنامه، دفتر امور اقتصادی و تسهیلات بانکی، گزارش عملکرد توزیع و جذب اعتبارات بخش تعاون در سال ۷۹، ماهنامه تعاون، شماره ۱۲۶، اسفند ۱۳۸۰

۸- وزارت تعاون، دفتر تحقیقات و پژوهش، خلاصه ای از طرح تحقیقاتی بررسی نتایج و عملکرد تبصره های ۳ و ۴ و ۵۰ قانون بودجه طی سالهای ۷۷-۱۳۷۱ در شرکتهای تعاونی، ماهنامه تعاون، شماره ۱۲۴، دی ماه ۸۰

۹- وزارت تعاون، دفتر تحقیقات و پژوهش، خلاصه ای از مهمترین یافته های طرح تحقیقاتی بررسی نتایج و عملکرد تبصره های ۳ و ۴ و ۵۰ قانون بودجه در استان کرمان طی سالهای ۷۷-۱۳۷۱، ماهنامه تعاون، شماره ۱۲۱، مهرماه ۱۳۸۰

۱۰- شاین، اسماعیل. بررسی عملکرد تبصره های ۳ و ۴ و ۵۰ قانون بودجه در سالهای ۷۷-۷۱، اداره کل تعاون استان اصفهان، ۱۳۸۰

۱۱- دلاوری، محمد. بررسی نتایج و عملکرد ۳ و ۴ و ۵۰ قانون بودجه طی سالهای ۷۷-۷۱، اداره کل تعاون استان فارس، ۱۳۷۹، ۱۲- نوبخت، سیداکبر. بررسی عملکرد و نتایج تبصره های ۳ و ۴ و ۵۰ طی سالهای ۷۷-۷۱، اداره کل تعاون استان خراسان، ۱۳۷۹

۱۳- گیلانپور، امید. بررسی عملکرد و نتایج تبصره های ۳ و ۴ و ۵۰ قانون بودجه طی سالهای ۷۷-۷۱، اداره کل تعاون استان گیلان، ۱۳۷۹

۱۴- شهابی، شهلا. بررسی عملکرد و نتایج تبصره های ۳ و ۴ و ۵۰ قانون بودجه طی سالهای ۷۷-۷۱، اداره کل تعاون استان خراسان، ۱۳۷۹

۱۳- گیلانپور، امید. بررسی عملکرد و نتایج تبصره های ۳ و ۴ و ۵۰ قانون بودجه طی سالهای ۷۷-۷۱، اداره کل تعاون استان اصفهان، ۱۳۸۰

۱۱- دلاوری، محمد. بررسی نتایج و عملکرد ۳ و ۴ و ۵۰ قانون بودجه در استان کرمان طی سالهای ۷۷-۱۳۷۱، ماهنامه تعاون، شماره ۱۲۱، مهرماه ۱۳۸۰

۹- وزارت تعاون، دفتر تحقیقات و پژوهش، خلاصه ای از مهمترین یافته های طرح تحقیقاتی بررسی نتایج و عملکرد تبصره های ۳ و ۴ و ۵۰ قانون بودجه در استان کرمان طی سالهای ۷۷-۱۳۷۱، ماهنامه تعاون، شماره ۱۲۱، مهرماه ۱۳۸۰

۱۰- شاین، اسماعیل. بررسی عملکرد تبصره های ۳ و ۴ و ۵۰ قانون بودجه در سالهای ۷۷-۷۱، اداره کل تعاون استان اصفهان، ۱۳۸۰

۱۱- دلاوری، محمد. بررسی نتایج و عملکرد ۳ و ۴ و ۵۰ قانون بودجه طی سالهای ۷۷-۷۱، اداره کل تعاون استان فارس، ۱۳۷۹، ۱۲- نوبخت، سیداکبر. بررسی عملکرد و نتایج تبصره های ۳ و ۴ و ۵۰ طی سالهای ۷۷-۷۱، اداره کل تعاون استان خراسان، ۱۳۷۹

۱۳- گیلانپور، امید. بررسی عملکرد و نتایج تبصره های ۳ و ۴ و ۵۰ قانون بودجه طی سالهای ۷۷-۷۱، اداره کل تعاون استان اصفهان، ۱۳۸۰

۱۱- دلاوری، محمد. بررسی نتایج و عملکرد ۳ و ۴ و ۵۰ قانون بودجه در استان کرمان طی سالهای ۷۷-۱۳۷۱، ماهنامه تعاون، شماره ۱۲۱، مهرماه ۱۳۸۰

۹- وزارت تعاون، دفتر تحقیقات و پژوهش، خلاصه ای از مهمترین یافته های طرح تحقیقاتی بررسی نتایج و عملکرد تبصره های ۳ و ۴ و ۵۰ قانون بودجه در استان کرمان طی سالهای ۷۷-۱۳۷۱، ماهنامه تعاون، شماره ۱۲۱، مهرماه ۱۳۸۰

۱۰- شاین، اسماعیل. بررسی عملکرد تبصره های ۳ و ۴ و ۵۰ قانون بودجه در سالهای ۷۷-۷۱، اداره کل تعاون استان اصفهان، ۱۳۸۰

۱۱- دلاوری، محمد. بررسی نتایج و عملکرد ۳ و ۴ و ۵۰ قانون بودجه در استان کرمان طی سالهای ۷۷-۱۳۷۱، ماهنامه تعاون، شماره ۱۲۱، مهرماه ۱۳۸۰

۹- وزارت تعاون، دفتر تحقیقات و پژوهش، خلاصه ای از مهمترین یافته های طرح تحقیقاتی بررسی نتایج و عملکرد تبصره های ۳ و ۴ و ۵۰ قانون بودجه در استان کرمان طی سالهای ۷۷-۱۳۷۱، ماهنامه تعاون، شماره ۱۲۱، مهرماه ۱۳۸۰

۷۷-۷۱ اداره کل تعاون استان سیستان و بلوچستان، ۱۳۷۹

۱۵- صدرپور، سیدموسی. بررسی نتایج و عملکرد تبصره های ۳ و ۴ و ۵۰ قانون بودجه طی سالهای ۷۷-۷۱، اداره کل تعاون استان کهگیلویه و بویر احمد، ۱۳۷۹

۱۶- عسگری، جعفر. تحلیلی بر وضعیت اشتغال در کتسور، راهکارهای تعاونی برای اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاه، ماهنامه تعاون، شماره ۱۰۷، مرداد ماه ۱۳۷۹

۱۸- برادران شرکاء، حمیدرضا و چراغی، داود. بررسی اثر تسهیلات تکلیفی سرمایه گذاری در قالب تبصره های سرمایه گذاری قوانین بودجه سنواتی بر سرمایه گذاری و رشد اقتصادی طی سالهای ۱۳۵۹-۱۳۷۵، پژوهشنامه علمی پژوهشی - بازرگانی، فصلنامه شماره ۱۵، تابستان ۱۳۷۹

۱۹- جمشیدی، رمضان. تجزیه و تحلیل روند رشد اشتغال و تغییرات ساختاری آن در بخش صنعت در استانهای مختلف ایران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده علوم انسانی، ۱۳۷۸

۲۰- کرچی، شهاب. بررسی ساختار اشتغال و آزمون اثر جانشینی نیروی کار در اقتصاد ایران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شیراز، دانشکده تحصیلات تکمیلی، ۱۳۷۸

۲۱- طایبی، علی اصغر و ابراهیمی، ابراهیم. بررسی تسهیلات و اعتبارات بخش کشاورزی و منابع طبیعی استان کرمانشاه، فصلنامه علمی و پژوهشی اقتصاد کشاورزی و توسعه، شماره ۲۱، بهار ۱۳۷۷

۲۲- مهدوی، فرید. بررسی و نحوه اعطای تسهیلات در نظام بانکی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علوم و فنون مازندران، ۱۳۷۶

۲۳- پور آقاچان، عبدالله. بررسی اثرات مالی- اقتصادی و اجتماعی تسهیلات اعطایی بانک کشاورزی به متقاضیان در شهرستان بابلسر، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علوم و فنون مازندران، ۱۳۷۶

۲۴- زارع، احمد. بررسی و ارزیابی اثرات تولیدی اعتبارات تخصیص یافته به بخش کشاورزی توسط هر یک از بانکهای ملی و کشاورزی (مطالعه موردی استان مازندران)، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس، ۱۳۷۶

۲۵- بازوبندی، نسین. نقش تسهیلات اعطایی بانکی در پیشرفت صنایع تبدیلی کشاورزی استان خراسان، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه فردوسی مشهد، دانشکده علوم اداری و اقتصاد، ۱۳۷۶

خرداد ۱۳۸۲
 ۵۰- محمدی، مهدی. گزارش عملکرد تسهیلات
 وجوه اداره شده بند ل تبصره ۳ قانون بودجه سال
 ۱۳۸۱ استان سیستان و بلوچستان، سازمان مدیریت و
 برنامه‌ریزی استان سیستان و بلوچستان، آبان ماه ۱۳۸۲

منابع انگلیسی

- 1- D.B-Misara, "Agriculture Development" (problems and prospects), 1990
- 2-1. Madrid Tecnos capitally sociedad coop. celaya, A.1992/pp37-39.
- 2-2. Economia social vitoria - S A L E G V I / F . 1993/PP.15-25
- 2-3. comission DES communales Europeenes , 1994/PP.55-80
- 3- S.G MADIMAN, internet, FAO, 1996
- 4- ILO (international labor organization), "gob and suit revenue whatis and what must be." 1996
- 5- Alexis. Qendron, Empowerment of small - scale farmers in Boivia (ICA - FOPROPE), 1996
- 6- jan. valsh, "incrcase of investment for activity development", 1997
- 7-1. SEWA (1999) , self Employed women, s ASSocition 1999
 Ahmadabad: shrimahila SEWA Trust.
- 7-2. Bhatt, Ela (1997) SEWAs amovement in R.DUtt (ed) , organising the unorganized workers. Dehli: vikasn publishing House.
- 8- I LC (international labor confrence) , jeneve, 2002 ●

استانهای سراسر کشور، وزارت تعاون، معاونت طرح و
 برنامه، اداره پشتیبانی و نظارت بر طرحها، اردیبهشت
 ۱۳۸۱

۳۸- تبصره‌های قانون بودجه ۱۳۸۱ کل کشور
 مرتبط با بخش تعاون، وزارت تعاون، معاونت طرح و
 برنامه اداره کل امور اقتصادی و تسهیلات بانکی،
 اردیبهشت ۱۳۸۱

۳۹- عملکرد تسهیلات بانکی وزارت تعاون در
 سال ۸۱ برحسب نوع تسهیلات، دفتر امور اقتصادی و
 تسهیلات بانکی، شهریور ۱۳۸۲

۴۰- عملکرد تسهیلات بانکی وزارت تعاون در
 سال ۸۱ برحسب استانهای کشور، دفتر امور اقتصادی
 و تسهیلات بانکی، شهریور ۱۳۸۲

۴۱- عملکرد توزیع و جذب اعتبارات بخش
 تعاون در سال ۷۹، دفتر امور اقتصادی و تسهیلات
 بانکی وزارت تعاون، ماهنامه تعاون، شماره ۱۲۶،
 اسفند ۱۳۸۰

۴۲- گزارش عملکرد بخش تعاونی معطوف به
 اشتغال در چارچوب تکالیف و برنامه‌های قانون
 برنامه سوم توسعه، وزارت تعاون، معاونت اشتغال،
 آبان ماه ۱۳۸۱

۴۳- بیدرام، رسول. همگان با اقتصادسنجی،
 تهران: منشور بهروری، چاپ اول، ۱۳۸۱

۴۴- نورستنی، محمد. آمار در اقتصاد و
 بازرگانی، تهران: انتشارات رسا، چاپ اول، ۱۳۷۳

۴۵- کیانمهر، محمدولی. ملاحظاتی پیرامون
 معضل بیکاری، ماهنامه اقتصادی، اجتماعی و
 فرهنگی تعاون، شماره ۱۴۸، دی ماه ۱۳۸۲

۴۶- سند برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی
 و فرهنگی کشور، انتشارات سازمان برنامه و بودجه،
 ۱۳۷۸

۴۷- رابطی، رثوف. اشتغال واقعی و پایدار در
 بخش تعاون، ماهنامه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی
 تعاون، شماره ۱۲۶، اسفند ۱۳۸۰

۴۸- کردی، عبدالرحیم. گزارش عملکرد
 تسهیلات وجود اداره شده جزء ۲ بند ب تبصره ۲۹
 قانون بودجه سال ۱۳۷۹، سازمان مدیریت و
 برنامه‌ریزی سیستان و بلوچستان، معاونت اقتصادی و
 برنامه‌ریزی گروه اشتغال و سرمایه‌گذاری، خرداد
 ۱۳۸۱

۴۹- محمدی، مهدی و هاشمی، سیدعباس.
 گزارش عملکرد تسهیلات وجوه اداره شده جزء ۲ بند
 ب تبصره ۲۹ قانون بودجه سال ۱۳۸۰، سازمان
 مدیریت و برنامه‌ریزی سیستان و بلوچستان، معاونت
 اقتصادی و برنامه‌ریزی گروه اشتغال و سرمایه‌گذاری،

۲۶- حیدری سنگلجی، بهرام. برآورد تاثیرات
 اعتبارات بر ارزش افزوده بخش کشاورزی، پایان‌نامه
 کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی، ۱۳۷۵

۲۷- کریمی، اژدر و پناهی، حسین. نگرش نظام‌گرا
 در برنامه‌ریزی استراتژیک اشتغال زنان، مجموعه
 مقالات سمینار تعاون، زن و اشتغال، تبریز، تیرماه
 ۱۳۷۴

۲۸- خدادپرست، مهدی. مقدمه‌ای بر طرح
 پتانسیل‌یابی امکانات اشتغال بانوان در قالب شرکتهای
 تعاونی، مجموعه مقالات سمینار تعاون - زن و
 اشتغال، تبریز، تیرماه ۱۳۷۴

۲۹- حوافطی، ثریا. نحوه جذب نیروهای
 متخصص زنان در تعاونها، مجموعه مقالات سمینار
 تعاون - زن و اشتغال، معاونت تحقیقات وزارت
 تعاون، تیرماه ۱۳۷۴

۳۰- سلیمانی‌پور، احمد. بررسی ویژگیها و
 تخمین تابع تقاضای اعتبارات کشاورزی در استان
 فارس، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شیراز، ۱۳۷۴

۳۱- بنی‌فاطمه، حسین. وضعیت اشتغال زنان در
 استان آذربایجان شرقی و تطبیق آن با کل کشور،
 مجموعه مقالات سمینار تعاون - زن و اشتغال،
 معاونت تحقیقات آموزش و ترویج وزارت تعاون،
 تیرماه ۱۳۷۴

۳۲- چنگیزی آشتیانی، مهرانگیز. مشکلات
 اشتغال زنان در ایران و تجربه تعاونی زنان چینی در
 افزایش اشتغال، مجموعه مقالات تعاون - زن و
 اشتغال، معاونت تحقیقات، آموزش و ترویج وزارت
 تعاون، تیرماه ۱۳۷۴

۳۳- شفیعی نیک آبادی، احمد. برنامه‌های
 حمایتی دولت از نیروی کار و بررسی تاثیر آن‌ها بر
 صنایع نساجی بنیاد جانبازان و مستضعفان، پایان‌نامه
 کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران، ۱۳۷۲

۳۴- طایبی، حسن. نیروی انسانی و روند اشتغال
 در ایران با نگاهی بر ظرفیت اشتغال در بخش صنعت،
 پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران، ۱۳۷۰

۳۵- عملکرد توزیع و جذب اعتبارات بخش
 تعاون در سال ۷۹، دفتر امور اقتصادی و تسهیلات
 بانکی وزارت تعاون، ماهنامه تعاون، شماره ۱۲۶،
 اسفند ۱۳۸۰

۳۶- عملکرد توزیع اعتبارات تخصصی از محل
 تبصره‌های قانون بودجه سال ۸۰، وزارت تعاون،
 معاونت طرح و برنامه، اداره پشتیبانی و نظارت بر
 طرحها، اردیبهشت ۱۳۸۱

۳۷- عملکرد توزیع اعتبارات تخه جسی از محل
 تبصره‌های قانون بودجه سال ۸۰ ادارات کل تعاون